

EDITORIAL: TEMPS D'ESTIU

Un dels conceptes més fugissers per a les persones comunes és l'abstracció que suposa el concepte de temps. Una manera d'entendre'l és vinculant-lo amb l'espai. La velocitat de la llum es calcula esbrinant quant tarda aquesta a recórrer una distància determinada. Ara bé, ni tan sols amb aquesta referència encertaríem, ja que tots sabem que el temps passa molt més de pressa quan es va cap al destí de vacances que durant el viatge de tornada.

Totes sabem que les vuit hores a l'oficina passen molt més lentament que a la piscina. No és el mateix baixar al riu amb bici que la tornada cap al poble; la distància i també el temps es dupliquen fàcilment.

El temps de la nostra infància semblava inabastable: no podíem esperar a fer-nos grans, hi havia temps d'escola, de barallar-nos, de fer cabanes i jugar a singuetes, de fer deures, d'anar a banyar-nos al riu o a les piscines, d'ajudar a casa i d'anar a buscar el pa. Teníem temps de tot i volíem que passés en un instant.

El temps en l'adulthood s'ha convertit en una mancança. No en tenim, no n'hi ha mai prou, malgrat que continuem tenint 24 hores al dia i voldríem aturar-lo com fos. Ens passa un any en un sospir i ja tornem a ser al poble, a gaudir de les vacances.

Més enllà del temps cronològic que ens marquen les manetes del rellotge i les campanes del campanar, el temps d'estiu és molt més àgil, molt més lleuger, passa molt més alegrement inclús en les hores de la migdiada d'aquelles tardes d'estiu xafogós aparentment inacabables. El temps de les vacances apareix com un nou gaudi, llargament enyorat i el podem estirar i ocupar com ens plagui, fins i tot el podem perdre alegrement. Ara, no cal que ens hi escarrassem. Tant se val quant en tinguem, sigui com sigui, quan acabi haurà passat massa de pressa. Toca gaudir del temps d'estiu!

Núria Pujol

- Editorial: Temps d'estiu
- L'Ajuntament informa
- Setmana Cultural de Sant Jordi 2024
- Una mica d'història: El carrer Major
- Fauna i flora d'Almatret
- Rutes pel terme d'Almatret

- Meteoalmatret
- Racó de manualitats
- Els contractes matrimonials (capítol II)
- Taller d'estiraments
- Microrelats
- Lectura recomanada

L'AJUNTAMENT INFORMA:

Aspirador per a vehicles:

El proper mes d'octubre tindrem instal·lat un aspirador per a vehicles ubicat al costat de l'espai del rentador de vehicles, per tal de poder fer una neteja completa dels vehicles.

Arranjament de camins:

El proper mes de setembre començarà l'arranjament de diversos camins del municipi, treballant tant en l'arranjament de les vores i l'anivellament com en el tractament amb materials de construcció per millorar la circulació dels vehicles. Si alguna persona té coneixement d'algun camí municipal que necessita millorar es prega que ho comuniqui a l'Ajuntament per valorar aquesta demanda.

Senyalització a la Plaça Major:

Ja hem pogut apreciar el nou cartell ubicat a la Plaça Major que dona informació sobre el municipi, els establiments i els comerços, per tal d'ajudar a ubicar-los als que els desconeixen. També dona informació sobre diferents rutes i excursions que es poden fer pel terme d'Almatret, tant a peu com en bicicleta.

Mural a la placeta de La Societat:

Durant l'última setmana de juny vam tenir els muralistes Ivan Egea i la Stitxu, membres de l'empresa Paingoico, dissenyant i pintant el que ha acabat sent un mural digne d'admirar, que representa el paisatge i la tradició agrícola del poble d'Almatret.

Aquest mural fou inaugurat el dissabte 29 de juny a les vuit de vespre amb el concert de Joan Chamorro, Èlia Bastida i Joan Garcia.

PROJECTES EN MARXA:

FONS NUCLEAR:

Amb l'arribada dels ajuts del fons nuclear que el municipi d'Almatret rebrà a partir d'enguany, igual que tots els municipis que pertanyen al PENTA II, l'Ajuntament ha presentat el formulari corresponent per decidir on es destinarà la quantitat de 174.418,60 € de la primera part ja rebuda i de la resta que està pendent.

Aquests diners s'invertiran en la redacció i/o bé execució dels següents projectes:

- SAIAR (Centre de Serveis)
- Substitució enllumenat públic
- Xarcuteria / Obrador
- Àrea acollida autocaravanes
- Línia d'ajuts per a activitats econòmiques que s'estableixin a Almatret
- Energy Hub

Per aprofundir més en aquests projectes, us convidem a tots a assistir a la reunió de FONS NUCLEARS que l'Ajuntament farà en les properes setmanes i que es comunicarà per ebando.

SETMANA CULTURAL DE SANT JORDI 2024

Des del dia 19 fins al 28 d'abril es van programar un conjunt d'activitats aptes per a totes les franges d'edat:

Exposició de l'obra gràfica del Sr. Francesc Romeu Masip

L'exposició *Historietes gràfiques, pintures, dibuixos, esbossos* es va obrir inicialment per Setmana Santa i va romandre oberta fins al dia 28 d'abril. Aquesta mostra ha permès descobrir als veïns del poble la seva trajectòria artística, que va començar a Barcelona a principis dels anys seixanta. Durant una dècada, l'autor va treballar com a dibuixant en el món de les publicacions de còmics juvenils, abans de fer el pas a la pintura.

Francesc Romeu va formar-se al Cercle Artístic Sant Lluc i al Reial Cercle Artístic de Barcelona. Dominava tècniques de dibuix com el llapis, el carbonet i la tinta xinesa i tècniques pictòriques com l'oli sobre tela i les aquarel·les, fet que li va permetre participar en nombroses exposicions individuals i col·lectives. Actualment té 84 anys i resideix a Almatret.

El Taller de riure

El divendres 19 d'abril a la tarda es va realitzar un Taller de Riure de dues hores a la Sala del Ball de La Societat. Va estar dirigit per Nuri Caballol i va comptar amb la participació de 24 persones.

Espectacle infantil

El matí del diumenge 21 d'abril, la companyia d'espectacles infantils SAC va presentar *Sant Jordi 2024* a la Sala del Ball de La Societat. Aquest espectacle participatiu per a "petits i grans, xics i mitjans", com diuen els membres de la companyia, explica una versió lliure de la llegenda de Sant Jordi on el públic és un element essencial per a la seva representació.

En acabar la representació de la llegenda, els tres membres de la companyia van fer ballar una bona estona els nens, els pares, els avis i la resta del públic assistent.

Venda de llibres i roses

Els matins del dissabte 20 i el dimarts 23, es va fer la tradicional venda de llibres i roses de la Diada de Sant Jordi a la Plaça Major.

Cal agrair especialment la col·laboració de Mercè, Pepita Cània, Fermín, Esther d'Anita i Ma. Dolors de Ton de Molins, que es van ocupar de la recepció, preparació i venda dels llibres i roses durant els dos matins. En total, es van vendre 37 llibres i 120 roses.

Ballada de sardanes, berenar i bingo a La Societat

Durant la tarda del 23, es va reunir un petit grup de persones a la Sala del ball per commemorar la Diada de Sant Jordi, dirigida per M. Pilar de Maials, amb una ballada de sardanes. Després, s'hi van afegir més persones per fer un berenar i unes partides de bingo al bar de La Societat.

Passejada i berenar al Pou de la Vila

El dimecres 24 a la tarda, hi va haver una passejada al Pou de la Vila oberta a tothom encara que dirigida, principalment, a les criatures en edat escolar que tenien la tarda lliure. A la zona de pícnic situada al costat del pou es va berenar coca i xocolata.

Presentacions de llibres

El Centre d'Interpretació de les Energies (CIE), ubicat a les antigues escoles, va ser un altre dels llocs on també es van realitzar algunes de les activitats de la Setmana Cultural, com ara dues presentacions de llibres.

A la tarda del dilluns 22, Felip Gallart i Vicent Lladonosa van fer una xerrada-col·loqui centrada en el seu llibre *El presidi de Montclar, els reclusos en la construcció del canal d'Urgell*. Amb una presentació amena i interessant, ens van introduir i transportar pels viaranys d'un tema totalment desconegut per gairebé la majoria dels assistents.

Des del vessant dels dos autors, la construcció del Canal d'Urgell és el relat d'un triomf extraordinari en un context ple d'adversitats, que va provocar la transformació i la millora més profunda i visceral que mai s'ha dut a terme en un territori de Catalunya, i la construcció del túnel de Montclar n'és l'obra més emblemàtica. En aquest llibre no s'hi troben les biografies dels burgesos inversors, ni dels enginyers, ni dels polítics, ni d'aquells que la història oficial coneix com a personatges rellevants de l'obra del Canal d'Urgell, sinó que a partir d'un exhaustiu recull documental, els autors dibuixen la crònica més precisa, viva i convulsa de les obres del túnel de Montclar i del seu presidi dins de la gran epopeia de la construcció del Canal Principal d'Urgell (1853- 1862). El presidi i els condemnats, sobretot tots aquells que hi van deixar la vida, en són els grans protagonistes.

D'altra banda, el divendres 26 Jordi Rexach va tornar a parlar-nos del seu llibre *A l'altra banda de l'espill*, que ja havia presentat per Setmana Santa. Amb gran entusiasme i capacitat de seducció ens va explicar el procés creatiu dels diferents personatges que hi trobem i de les històries respectives, les quals es van creuant al llarg de les pàgines del llibre fins arribar a confluïr a l'últim capítol. També va fer esment del procés d'autoedició i de publicació de la novel·la.

Xerrada-taller sobre l'aplicació "La meva salut"

El CIE va ser l'espai que va acollir aquesta activitat, portada a terme per la infermera comunitària Marta Castelló i l'administrativa Laura Lucas Florentí, de l'EAP de Seròs. Durant el taller, ens van ensenyar a instal·lar al mòbil l'APP "La meva salut" i fer pràctiques de la seva utilització per tal de poder accedir a tota la informació que hi ha sobre el nostre historial sanitari, veure les cites mèdiques que tenim concertades, demanar consultes...

Teatre

El dissabte 27 a la tarda, el grup aficionat "Gènesi Teatre" de Fraga va representar la seva obra *Per les ganes d'heretar*, una comèdia costumista que fa gala del saber i de l'enginy popular per resoldre situacions que, per molts anys que passin, sempre estan d'actualitat. Tot seguit en fem una petita sinopsi:

Don Luís, un vidu entrat en anys i amo d'una fortuna considerable, viu en una fastuosa casa en companyia d'una jove majordoma, filla de l'anterior serventa, que va néixer a la casa i sempre ha estat al seu servei. També ajuden a les tasques una serventa, Eufrasia, i el seu marit Gerònim.

Al voltant de Don Luís pul·lulen els nebots, que fan tot el possible per agradar el seu oncle, tot esperant poder heretar-ne la fortuna. Ara bé, quan Don Luís està a punt de fer testament a favor dels nebots, mor i llavors ells es veuen forçats a prendre una decisió precipitada, fet que els porta a recórrer al mosso (Gerònim) perquè els ajudi a aconseguir un testament a la mida de les seves necessitats. Tot i això, res sembla sortir tal com està previst.

Vermut musical

Al migdia del diumenge 28, a tall de cloenda de la Setmana Cultural, vam tenir un vermut musical amb l'actuació de "Son del Artesano", que van oferir un concert a la placeta de La Societat amb èxits musicals caribenys, amenitzant el vermut de la setantena de persones que s'hi van aplegar.

L'Ajuntament vol donar les gràcies a totes les persones que van col·laborar en els diferents esdeveniments i, també, a tothom que hi va participar i gaudir-ne, tot i esperant que l'any que ve ens puguem retrobar de nou.

Avui en dia Almatret té un total de tretze carrers i dues places, a més de dues placetes que formen part dels carrers on es troben: la placeta La Torre o de Mossèn Cinto Verdaguer, al carrer Major, i la placeta de La Societat, al carrer Sortetes. Aquests carrers i places són: c/Major, plaça l'Hospital, c/Pou, c/Baix, c/Sortetes, c/Tort, c/del Sindicat, c/La Bassa, plaça Major, c/Sant Joan, c/Nou, c/Filador, c/Maials, c/Lo Vall i c/ Nord. Per arribar a l'estructura actual de carrers i places, però, van haver de passar uns quants segles.

A l'Arxiu Municipal d'Almatret es troba un manuscrit original escrit per mossèn Francisco Miranda, titular de la parròquia del poble des de 1710 a 1741. Amb data del 16 d'agost de 1716, fa un inventari de les propietats rústiques i urbanes del poble així com dels noms dels seus propietaris. Aquest inventari va servir per aplicar el cadastre, un impost instituït el desembre de 1715 per Felip V d'Espanya per a l'antic Principat de Catalunya en aplicació del Decret de Nova Planta i es realitzà per ordre de Joseph Patiño, nomenat superintendent de Catalunya després de la Guerra de Successió (1701-1714).

Respecte de les propietats urbanes, s'esmenten els noms dels propietaris de 20 cases, 15 habitades i 5 deshabitades o en ruïnes. Totes aquestes cases es trobaven situades a banda i banda del que avui és el carrer Major, que en el document s'anomena "calle de dicho lugar". La banda del darrere de les cases rep el nom de "lo Vall " i correspondria als actuals carrer de la Vall (denominació incorrecta) i carrer Baix.

Pujant pel carrer Major, a l'esquerra, hi havia 10 cases, els propietaris de les quals eren: Fecundo Molins, Miguel Juan Molins, Domingo Salamó (derruïda), Pedro Duaiguas (sic), Isidro Salamó (deshabitada), Joseph Ballester, la viuda Mariana Arbonés, Sebastián Chober (sic) [Jover] (derruïda), Lluís Magriñà (que vivia a Falset) i Jaime Juan Duaiguas (sic)(derruïda).

Pujant pel carrer Major, a la dreta, s'hi trobava l'abadia i 8 cases, els propietaris de les quals eren: Miguel Juan Molins (deshabitada), Miguel Juan Tarragó, Batista Arbonés, Jaime Juan Duaiguas, Jaime Ballester, Miguel Duaiguas, la viuda Catalina Arbonés i Jaime Juan Florença. A més, entre la casa de Jaime Ballester i Miguel Duaiguas hi havia el forn de pa del senyor i la Casa del Comú, que consistia "en un quarto para tener Ayuntamiento".

A més a més, el manuscrit esmenta les cases de la pupila (pubilla) Rosa Arbonés i de Joseph Arbonés que estaven juntes, però no dona una informació massa específica de la seva situació. Això ens dona 20 construccions (15 habitades i 5 deshabitades o en ruïna).

Aquest carrer acabava en dos portals situats a banda i banda: un donava a "lo pla del portal", l'actual Plaça Major, i l'altre a l'actual Plaça Hospital. Per tant, aquest document confirma que les primeres cases del poble es van construir al voltant de la torre que s'esmenta a la carta de població -com Casa La Torre, Casa Agneta, Casa Mateu, casa Montsarrada...-, i també alguns serveis com el forn del senyor o la presó.

Ara bé, en aquest llistat es troben a faltar alguns cognoms de famílies que per altres documents se sap que vivien a Almatret, com per exemple els Vallès, Damià o Puigvert. Això pot ser degut al fet que hi hagués famílies que potser en aquell moment vivien fora vila per diverses circumstàncies, ja que feia dos anys que havia acabat la Guerra de Successió amb el triomf de Felip V.

Aquesta estructura urbana en què la majoria de vivendes del poble estaven situades al llarg del carrer Major, des de l'actual Plaça Major fins a la Plaça L'Hospital, es va mantenir fins a principis de segle XVIII.

Per tant, el carrer Major és el més antic d'Almatret i durant els primers segles de l'existència del poble va ser l'únic carrer pròpiament dit. A la seva part més elevada, i davant de Casa la Torre, hi ha una placeta amb una placa dedicada a Mossèn Cinto Verdaguer i si us fixeu en els portals s'hi poden observar alguns escuts amb dates i noms. Actualment hi ha 34 cases, de les quals n'hi ha unes 23 habitades com a 1a o 2a residència.

EL GAIG BLAU

El gaig blau o cavallet (*Coracias garrulus*) és una espècie d'ocell de l'ordre dels coraciformes i l'única espècie de la seua família que habita al continent europeu.

SUBESPÈCIES: *Coracias garrulus garrulus* (Linnaeus, 1758) i *Coracias garrulus semenowi* (Loudon & Tschusi, 1902)

MORFOLOGIA: Fa 30 cm de llargària i 59-73 cm d'envergadura alar i pesa de 140 a 200 g. Té un plomatge d'un color blau verdós pàl·lid, presentant el dors de color castany brillant i les ales d'un blau viu, amb els extrems més foscs i les puntes negres. Els exemplars immadurs són més clars que els adults.

Té un bec molt robust i no presenten dimorfisme sexual, és a dir, no hi ha diferència de formes, colors ni mides entre mascles i femelles d'aquesta espècie.

NIDIFICACIÓ I REPRODUCCIÓ: En qualitat de nidificador, el gaig blau està limitat a les planes empordaneses i a les planes lleidatanes més occidentals, però sempre en poca densitat. Situa el niu al límit dels boscos, en terreny obert, així com en conreus de secà que tinguin pocs arbres. Cerca arbres, murs i, de vegades, talussos per establir el niu, mal folrat, dins un forat. Pel maig, ambdós progenitors s'alternen en la tasca de covament dels 4 a 7 ous, que dura 14 dies. Seguidament faran el mateix en relació amb l'alimentació de la covada, que s'allarga, com a mínim, fins a 28 dies. Després de 28 dies, els pollets ja poden volar, però això no vol dir que, necessàriament ja sàpiguen caçar i ser independents.

ALIMENTACIÓ: Menja rèptils, petits mamífers, amfibis i insectes grans (llagostes, preferentment).

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA: Viu a la Mediterrània Occidental (incloent-hi el Marroc, Algèria i Tunísia) i gairebé a tot Europa Oriental i a l'Àsia central. Als Països Catalans és comú, a l'estiu, al Principat de Catalunya i al País Valencià i passatger a les Balears.

També vull comentar que aquí a les nostres contrades ha baixat considerablement la seua població, ja que anys enrere en aquesta època de l'any era fàcil veure sempre algun exemplar de gaig blau penjat dels cables de la línia telefònica o elèctrica entre Almatret i Maials. Segurament la transformació de l'agricultura de secà a regadiu ha tingut molt a veure en la disminució del nombre d'exemplars, ja que és un ocell estepari.

COSTUMS: És un ocell essencialment estival, tot i que també es pot observar a la primavera, concretament a l'abril (que és quan tornen d'Àfrica) i a la fi de l'estiu o a l'entrada de la tardor, puix que se'n van generalment al sud d'Àfrica a la fi d'agost.

Josep Anton Mora

A les fotos podem veure la cria dins del forat del talús. S'aprecia molt bé com la cria té uns tons més verdosos que blaus, però anirà canviant (en aquest tipus de niu també hi cria el blauet i l'abellerol, entre altres).

També podem apreciar clarament com un adult va cap al niu amb un llagost a la boca. Aquest ocell té una coloració que m'encanta.

BOTJA

NOMENCLATURA CIENTÍFICA: *HELICHRYSUM STOECHAS*

NOM COMÚ DE LA PLANTA: Sempre viva borda, Ramell de Sant Ponç, Balsamilla de bosc, Botges, Cacarella, Camamilla, Camamilla borda, Flor de corpus, Flor de mort, Flor de Santa Llúcia, Flor de Sant Joan, Flor de tot l'any, Guirnalda, Herba capçotera, Herba cuquera, Herba de Sant Joan, Herba de Sant Pere, Herba escapçotera, Maçanella, Mançanilla, Mançanilla amarga, Mançanilla bastarda, Mançanilla borda, Mançanilla de muntanya, Mançanilla de pastor, Mançanilla fina, Mançanilla groga, Mançanilla vera, Masanelles, Perpètua borda, Perpètues, Perpetuïna, Ramell de tot l'any, Sempreviure, Sempre viva, Sempre viva de camp, Semprevives bordes, Semprevives d'hivern, Perpètua.

TIPUS DE PLANTA: és una espècie de planta de la família de les asteràcies, nativa de la Mediterrània.

DESCRIPCIÓ: és una planta herbàcia que forma una mata de fins a 50 cm d'alçada amb nombroses tiges erectes o ascendents que surten des de la base, llanosa. Les fulles linears, verdoses per l'anvers, amb el marge revolut, d'olor fort quan es maseguen.

Les flors són de color groc, totes tubulars. Les externes són normalment femenines i les internes, hermafrodites. Després de la floració, les bràctees de les flors resten a la planta amb l'aparença de flors seques, d'on li ve el nom de sempre viva.

HÀBITAT: És una planta pròpia de la regió mediterrània, que apareix al nord d'Àfrica i al sud i oest d'Europa, no allunyant-se gaire de les costes mediterrànies, excepte a França i a la Península Ibèrica, on arriba fins a zones atlàntiques.

Viu en erms i matollars de les contrades mediterrànies i de l'estatge de muntanya submediterrani, en indrets secs i assolellats, des del nivell del mar fins als 1500 m d'altitud. És indiferent al tipus de sòl (calcari o silícic). Viu bé en sols sorrencs i pedregosos i suporta els que són pobres en nutrients.

FLORACIÓ: de juny a setembre. A Almatret es pot trobar a partir de maig per molts indrets al voltant del poble.

USOS I CURIOSITATS: també es coneix popularment amb el nom de "Flor de la mort" perquè s'ha emprat tradicionalment en rituals funeraris. És molt interessant com a planta ornamental en jardineria xeròfila*. També té usos medicinals, ja que la flor seca, en decocció, s'utilitza per a curar inflamacions de l'aparell digestiu i respiratori, així com insuficiències hepàtiques.

*Que viu en indrets secs

Maria Teresa Martínez

METEOALMATRET

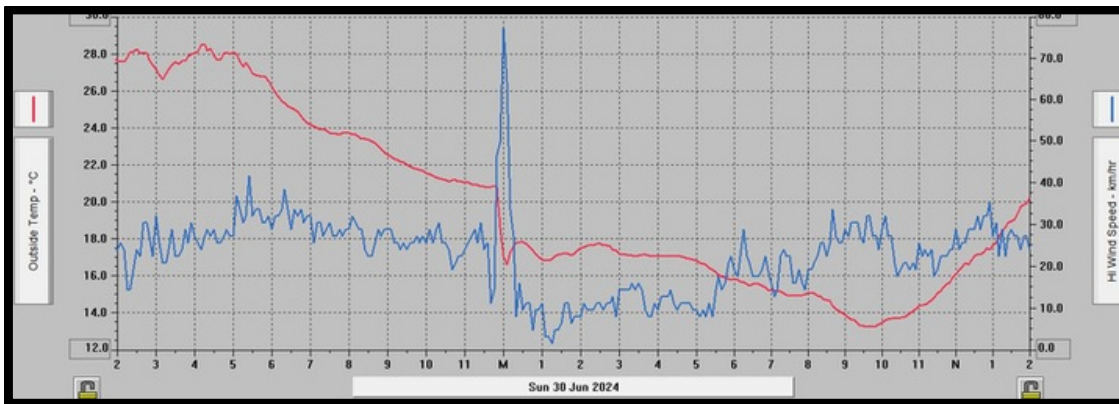
Repàs de com ha estat la primavera.

Aquesta passada primavera hem tingut unes temperatures més altes de les habituals. El març va ser càlid i plujós. A l'abril, durant la primera quinzena, va fer molta calor i va ploure molt poc; en general va ser un mes bastant sec i això va influir molt negativament en els conreus de secà. El maig va ser un mes amb una temperatura normal, però lleugerament superior a la mitjana i poc plujós. I juny ha estat el mes més fred des que tinc registres i ens ha plogut bastant.

Anàlisi de la forta tempesta caiguda el dia 1 de juliol de 2024

La tempesta més forta dels últims 15-20 anys ens va donar la benvinguda al juliol. Va durar vint minuts i en total van caure 54 l/m², quaranta d'ells en tant sols deu minuts, amb una intensitat màxima de 1047,2 l/h. Aquesta precipitació va anar acompanyada de calamarsa d'1 cm de mida.

El vent va ser molt fort, amb velocitats mitjanes de més de 50 km/h i una ratxa màxima de 77,2 km/h. Cultius i horts es van veure afectats per aquesta tempesta, que també va fer mal a diverses cases del poble, a les quals hi va entrar aigua o va tombar alguna paret; per això algun veí m'ha demanat dades meteorològiques.

En aquest gràfic s'observa el moment de la tempesta, quan s'incrementa el vent i disminueix la temperatura.

Oscar Arbonés Arcas

EL RACÓ DE LES MANUALITATS

EL TAPÍS D'ALT LLIÇ

El tapís és un tipus de teixit destinat a la decoració d'interiors que es pot fer en dos tipus de teler: vertical o horitzontal. Per a la seva realització cal un dibuix previ.

Independentment de la classe de teler, el treball del tapís s'ha fet sempre manualment i consta d'ordit i trama i s'obté per l'encreuament d'ambdós.

L'ordit és el conjunt de fils tensats paral·lelament que es preparen en el teler i solen ser de cotó, lli o cànem i han de suportar una tensió sempre regular. De fet, són l'esquelet del tapís. La trama és el conjunt de fils de tot tipus i d'origen divers (vegetal, animal, sintètic) que s'entrellacen amb l'ordit per formar el tapís. La trama no travessa de banda a banda l'ordit, sinó només la part corresponent a un dibuix determinat.

En el teler vertical, anomenat d'alt lliç (que és el que tractem en aquest article) l'ordit es col·loca verticalment i el tapisser treballa al darrere: teixeix pel revers del tapís, per la qual cosa ha de mirar de tant en tant l'anvers, per comprovar si fa el dibuix correctament.

Per poder entrecruar la trama entre els fils d'ordit, se separen els fils senars dels parells mitjançant un bastó o pal, formant així dues capes de fils: la del davant, constituïda pels fils senars, i la del darrere, formada pels fils parells.

El tapisser utilitza la petita pinta per anar afermant cada passada de trama i quan ha fet un bon grup de passades n'utilitza una altra de més gran per atapeir-les bé totes.

M. Teresa Tarragó

EL CONTRACTE MATRIMONIAL A CATALUNYA (II de IV)

Com dèiem a l'article anterior sobre el mateix tema, els contractes matrimonials o «Capítols» van ser, durant segles, un tipus de contracte molt habitual arreu de Catalunya. Eren uns contractes en què s'establien pactes i s'especificava què aportava al matrimoni cadascun dels membres de la parella. Incloïa drets i obligacions i estipulava què calia tornar en cas de separació o mort. Els principals elements dels «Capítols» eren els següents:

El dot femení: com tothom sap, era l'aportació pecuniària que aportava la dona al matrimoni. Podia consistir en béns (des de roba fins a terres o immobles) o diners, actuals o promesos per més endavant. Normalment els capítols aclarien que havia de ser retornada en cas de dissolució del matrimoni sense fills o per mort del marit.

L'heretament: El conjunt de disposicions sobre la persona o persones que havien d'heretar la propietat familiar, disposicions sobre l'hereu, la pubilla, la legítima o el repartiment, si s'esqueïa, de béns mobles i immobles entre els germans i germanes. En el seu cas, responsabilitat de l'hereu o pubilla -en absència dels pares- per a heretar aquestes darreres obligacions.

L'aixovar o dot marital masculí: consistia en allò que aportava el contraent masculí. De vegades, com per exemple en el cas del casament d'un cabaler i una pubilla, el contraent no podia aportar res més que la seva força de treball i, en aquest cas, des del mateix moment del contracte, i abans de casar-se, podia veure's obligat a lliurar part del sou o a treballar de franc per a la família a la qual s'incorporava.

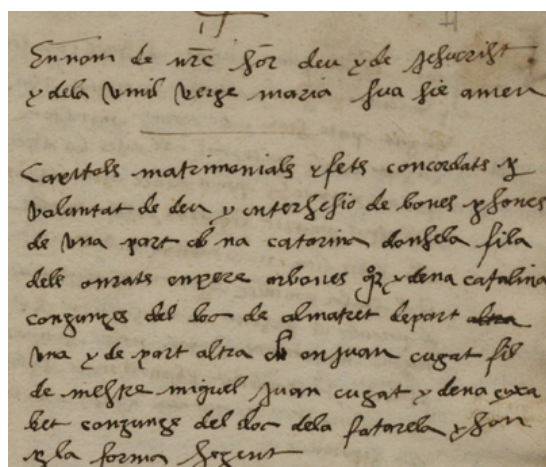
El creix o escreix: és l'increment que el futur marit adjuntava al dot aportat per la muller. Aquest increment normalment era dinerari. Normalment no es concretava en cap altre cas que en el de la mort prematura del marit o en el cas que el matrimoni no tingués fills (això privava la vídua de l'usdefruit). Tot plegat implicava que després de l'any de dol, la vídua hagués d'abandonar la casa del marit, i aleshores s'enduia tant el dot com el creix.

La restitució: establia justament el que hem descrit al títol anterior. Establia què i com es restituïa (i si es feia amb algun increment o minva) al cònjuge supervivent allò que havia aportat i allò que li havien afegit en forma de creix.

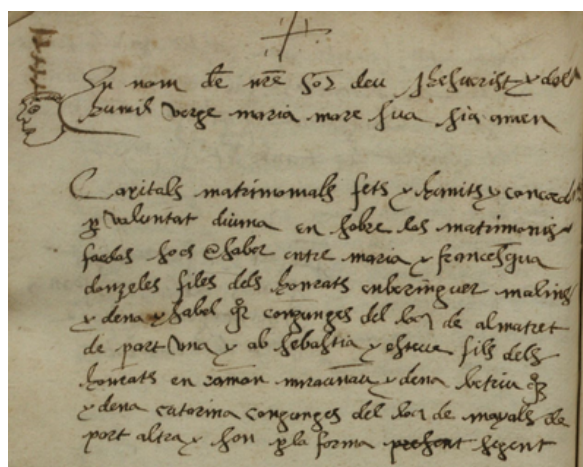
La pena: es preveia per al cas d'incompliment. Si una de les parts no aportava o restituïa allò establert als capítols matrimonials havia de pagar una penalització. Una part d'aquesta anava a la part afectada i una altra a la persona o persones encarregades d'executar els capítols. Si no hi havia diners s'anava directament a embargament.

Les fermances: relacionades amb tot l'anterior. Eren elements de garantia o fiança per garantir l'acompliment de les obligacions contretes amb els capítols. Era una persona o penyora que garantia el pagament o restitució, arribat el cas.

Fetes les definicions, posarem ara alguns exemples, que ampliarem en un article posterior. Els exemples estan trets de l'abundant documentació obtinguda al Delta del Llobregat. (S'indica en negreta l'any en què se signa el contracte):

En nom de nre s^r deu i de jehocrist
y de la nra m^{re} maria sua s^ra amen
Capítols matrimonials y fets concordats y
voluntat de deu y interposicio de bones y bones
de una part d'una catorina donzella filla
dels onzats onzats onzats q^e dona catalina
conzuges del bar de almarat de part altra
una y de part altra de onzans cugat fill
de melser miguel juan cugat y dona cota
bar conzuges del bar de la fatorela y son
y la forma segent

En nom de nre s^r deu i de jehocrist y de
la nra m^{re} maria sua s^ra amen
Capítols matrimonials fets y bonits y concordats
y voluntat diuina en sobre los matrimonis
fetas sos e saber entre maria y fernand
danzels fills dels bonzats onzats onzats
y dona sabel q^e conzuges del bar de almarat
de part una y ab sebastia y ofecia fills dels
bonzats en comon m^{re} maria y dona sabela q^e
y dona catorina conzuges del bar de mayals de
part altra y son y la forma segent

EL DOT FEMENÍ:

L'aportació pecuniària de la dona ha constituït l'eix central de la unió matrimonial fins fa uns anys. Cal destacar que al XIV i fins força més endavant, no sempre eren els pares els donadors del dot perquè sovint ja eren morts tot i la joventut dels contraents. Sovint era consignat al testament (dels pares, s'entén) amb la promesa de pagar-lo més endavant.

Any 1477: Capítols matrimonials de **Guillem Cudina**, de Sant Boi de Llobregat, fill de Jaume Cudina i de Maciana, difunts, i d'**Eulàlia**, vídua de Pere Sagrera.

Eulàlia, la jove vídua de Pere Sagrera, cabalera: "aportà i constituí en dot «de una part aquelles XXV lliures barceloneses, les quals ella té entre creix, lexa e altres drets seus ha e li deuen ésser donades de la heretat del dit quòndam marit seu per concòrdia feta entre ella e los hereus o succesors del dit quòndam marit seu».

Any 1472: Les 12 lliures i 4 sous constituïts en dot per Constança, òrfena d'Antoni Rovira, brocarer, i de Joana, de Barcelona, els satisfarà Lluís Jure, padrí seu, «per ajuda de son maridar». Dins del dot no es contemplaren 20 sous, promesos per Guillem Ferrer, mercader, de Barcelona.

En articles posteriors exemplificarem els altres elements dels contractes matrimonials.

Ramon Camats i Guàrdia
Doctor en Filosofia

TALLER D'ESTIRAMENTS

Tot va començar fa uns nou anys, animades per "l'Associació de dones Alba" i un grup de veïnes que teníem ganes de cuidar el nostre cos.

Tot i que vam començar fent una taula de setze estiraments musculars per a majors de 50 anys (per això li vam ficar el nom d'estiraments), de seguida vam introduir el ioga de polaritat, que va més enllà del cos i dona cabuda a les emocions, a la consciència Aquesta vessant del ioga consta de quatre exercicis relacionats amb els 4 xacres: l'aire, el foc, la terra i l'aigua. D'altra banda, també hem anat intercalant exercicis de desbloquejos energètics i corporals, tècniques de respiració i de relaxació, alguns exercicis per millorar l'equilibri i d'altres adreçats a l'esquena i a les cervicals.

Al llarg d'una hora fem un treball excel·lent on treballem el cos, les emocions, la consciència de l'aquí i l'ara i, en definitiva, la salut holística.

I sense deixar de banda que ens fem companyia, ens donem suport, ens cuidem, estem contentes i ens trobem a gust, juntes. I esperem poder-ho fer molts anys més.

Esther Muñoz Jové

La meva experiència ha estat molt positiva: he après a concentrar-me, gaudint dels exercicis, i he après a respirar quan toca. Estic més àgil, tot i haver patit una lesió al braç, tinc bona mobilitat i he pogut recrear-me en tot moment. Esperant el setembre per tornar-hi.

Roser Suñé

A part de ser un al·licient, m'hi trobo molt bé. He reforçat la musculatura i no em fan tan mal les cames. Gràcies !!

Pilarin Verdié

Vaig arribar al grup al setembre del 2023. No us podeu imaginar el feliç i contenta que estic. Des de ben aviat vaig notar millora, podent disminuir la dosi de la meva medicació. Ara em trobo més àgil i més flexible i, a sobre, ens ho passem molt bé.

Alegria Botias

Esperem amb moltes ganes que sigui setembre per començar de nou. Em va molt bé, tant a nivell físic com psíquic (encara que falti algunes vegades).

Maribel

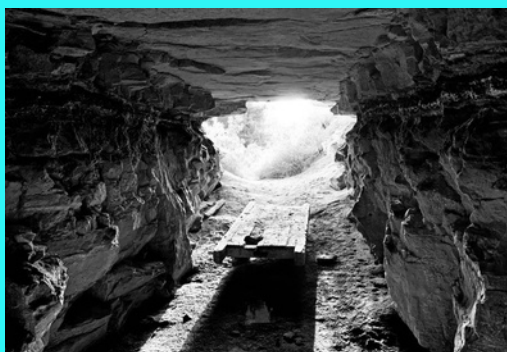
Ruta Almatret - Font de Pau de Vilà - Mina Duró - Mina Espanyola - Valletes - Almatret

Sortim des de la Plaça Major i, si passem pel carrer Major, podem aprofitar i donar un cop d'ull a l'antiga presó que es troba tot just passada la placeta de Mossèn Cinto Verdaguer. Un cop vista continuem el recorregut cap al final del carrer Pou i agafarem el camí de la dreta, que ens portarà fins al Pou de La Vila. Des d'allí seguirem pel camí de l'esquerra, que va cap a Les Planes del Quadrat. A uns cinc-cents metres ens trobem, a la dreta, el camí de la Bassa Bona -una bassa de pedra a la qual malauradament per falta de pluja i d'arranjament de les aigüeres no li arriba aigua- i a l'esquerra podem veure el Pou d'Avall, on sempre hi ha aigua i les restes de les teuleries.

Seguint el camí arribarem a Les Planes del Quadrat i ens incorporarem al camí que porta al Cingle de La Pena on, després de recórrer uns dos-cents metres, trobarem el sender de La Font de Pau de Vilà, situat a la dreta i ben indicat amb un cartell. Una vegada al sender, l'hem de recórrer fins arribar a un altre desviament a l'esquerra, també indicat. Així arribarem a la Font de Pau de Vilà, on no hi falta mai un raig d'aigua i que la fauna del terme coneix molt bé, perquè sempre s'hi veu rastre.

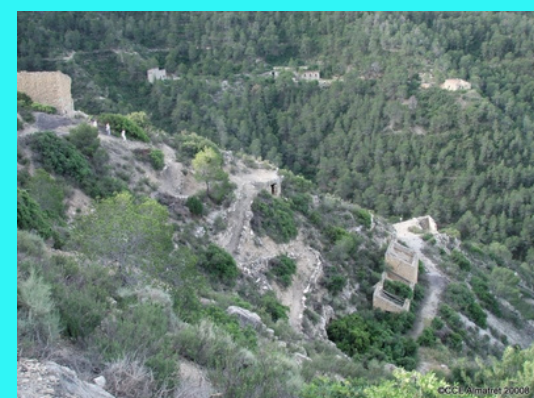
Continuant pel mateix viarany, farem cap a la cruïlla amb el senderó que baixa del Cingle de La Pena. Nosaltres anirem cap a la dreta, camí avall, i a partir d'aquest punt es pot veure l'espectacular paisatge que combina els Tossals d'Almatret amb el riu Ebre. Cal remarcar que Almatret és el primer poble de Catalunya que dona la benvinguda a l'Ebre i l'únic de la demarcació de Lleida per on passa aquest riu.

Un cop fetes les fotos de rigor, continuem baixant pel senderó fins a trobar la cruïlla de la Mina Duró i la Mina Espanyola. En aquest tram s'ha d'anar molt en compte per evitar rrelliscades i torçades de peu.

Tot passant pels poblats de les esmentades mines, arribarem al camí principal que va d'Almatret a la zona del càmping i a l'antiga fàbrica de ciment. En aquest punt anirem cap a l'esquerra, iniciant la pujada de tornada cap al poble; això sí, abans agafarem un trosset de sender que ens porta al Mirador David Duaigües, on també podem gaudir d'un espectacular paisatge.

Ara sí, des d'aquí anirem a buscar el sender de les Valletes, que es troba al darrere de la caseta del motor de l'aigua, tot travessant el camí principal, i ja no el deixarem fins a la Torreta del Xiquet, lloc des del qual ja podem veure el poble d'Almatret, on arribarem seguint el camí.

Dari Prunera

- Excursió circular
- 12km
- Dificultat baixa
- A peu o en bicicleta

Podeu descarregar el *track a*: www.cce.almatret.eu

MICRORELATS DE JORDI REXACH

INEXPLICABLE?

La mare feia sis dies que no parlava ni menjava. Ja havia decidit morir. Jo havia avisat l'Àngel de la situació terminal i irreversible. Ell, el meu germà, vivia al Perú feia nou anys, des que s'havia barallat amb els pares. Va venir a l'hospital. Li va donar la mà tota la nit i va llagrimejar. A estones, li xiuxiuejava penediment i amor. L'endemà, els metges no s'ho podien creure. Havia, i no poc, millorat tots els paràmetres mèdics. Es va recuperar que déu-n'hi-do! Va tornar a somriure. Ens va regalar un any més. Inexplicable?

LA STRIPPER

La stripper sorpresa del meu comiat de solter es va presentar amb cara seriosa: "Em despullo, però ningú em posa els dits a sobre". Alhora que s'anava traient roba, embolcallava sensualment la meua mirada amb la seva. I també vaig albirar un mig somriure. Jo, embadalit, ni parpellejava!

Malgrat que no calia ni estava previst, em va fer un petó arrebossat de plaer. Abans que marxés li vaig demanar el número de telèfon. Malgrat que en va donar nou dígit, dubtava si seria ella qui estaria a l'altre cantó quan cliqués les tecles.

L'endemà dos cafès i dos petons. Molt més que agradable. Despollar-se, em va confessar, era la beca del tot imprescindible per anar a la universitat. Dies de pensaments entortolligats, cafès amargs i petons molt dolços. En un no res trencava el compromís i, malauradament, el cor de la Núria.

Ara, ja fa uns quants anys, fem els cafès i els petons, que encara són dolços, a casa.

LECTURA RECOMANADA: LI DIRÉ LLIBERTAT

Nombre de pàgines: 592

Idioma: Català

Editorial: La Campana

Sinopsi

En Tomeu neix l'any 1893 dins una família de pagesos de Mallorca on ell és el major de vuit germans. La vida al camp entre finals del segle XIX i principis del XX no és gens fàcil: la població passa penúries i la societat és molt tancada. Quan en Tomeu compleix divuit anys, son pare el fa fora de casa després d'un fort enfrontament i es veu forçat a embarcar-se cap a Cuba en un vapor mercant. Però no ho fa tot sol, l'acompanyen la seva egua Llibertat i un jove jornaler, fill de forasters.

Una història apassionant d'amor prohibit que mostra la lluita de dos amants per estimar-se lliurement malgrat els entrebancs que els depara la vida. Una novel·la que esdevé una llarga rondalla- n'inclou dotze de més curtes- i que ret homenatge a la cultura mallorquina que l'autor tant estima.

L'autor

Joan Bibiloni Pou (1956, Algaida) és un metge de família jubilat, que amb 'Li diré Llibertat' ha publicat la seva primera novel·la. No s'ha confondre amb el músic manacorí Joan Bibiloni Febrer.

Ha exercit la medicina rural durant quaranta-tres anys, els trenta-vuit darrers a Sóller, a Mallorca. Quan era un infant, assegut a l'ombra d'una figuera, va escoltar fascinat una història bellíssima, contada per dues pageses, que el va impactar. Mai la va oblidar i va decidir relatar-la en aquest llibre.

La novel·la va quedar finalista del *Premi Ciutat de Tarragona de novel·la Pin i Soler* del 2022 i s'ha publicat a principis del 2024.

Opinió personal:

En aquests temps actuals en què tant es parla de diversitat, aquest llibre n'és un bon exemple:

Una novel·la amb una història preciosa i plena de sentiments que s'ha de llegir amb la ment i el cor oberts, sense prejudicis. Descriu unes vides molt complicades i doloroses, utilitzant paraules molt fortes que en algun moment poden ferir la sensibilitat dels lectors, però, tot i això, no deixa de ser un gran homenatge a l'amor.

Ens ajuda a entendre que no totes les persones som iguals i que tots podem ser feliços si ens respectem.

Equip de Redacció:

Núria Pujol, Fermín Esteban, Pepita Vallès, Albert Santaulària.

Col·laboradors: Dari Prunera, Ramon Camats, Josep Anton Mora, Ma. Teresa Martínez, Oscar Arbonés, Esther Muñoz, Ma Teresa Tarragó, Jordi Rexach.

Assessorament Lingüístic: Hèctor Muñoz, Guadalupe Martí, Dolors Eixarch.

Coordinació: Albert Santaulària.

Disseny i muntatge: Cristina Pallisé, Mònica Carrasco, Guillem Vallès.

Amb la col·laboració de l'Excm. Ajuntament d'Almatret i l'Excm. Diputació de Lleida.

Alegria Botias